

Kokoon taitettava tuoli sai suojaa tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettuna teoksena.

Selostus asiasta

Hakija on 28.3.1995 päivätyllä kirjeellään pyytänyt tekijänoikeusneuvoston lausuntoa siitä, nauttiiko A:n luoma tuoli tekijänoikeudellista suojaa.

Lausuntopyynnössään hakija kertoo, että kyseinen tuoli on helposti taitettavissa kokoon ja että se on erittäin käyttökelpoinen. Tuoli on mallisuojuattu ja sen eräille osille on haettu patenttia.

Tekijänoikeusneuvoston lausunto

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt lausunnon ja esittää lausuntonaan seuraavan.

Tekijänoikeuslain (404/61) 1 §:n mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. Laissa on esimerkkiluettelo, jossa mainitaan taideteollisuuden tuote suojattavana teostyyppinä. Tekijänoikeus syntyy aina teoksen luojalle eli fyysiselle henkilölle.

Tekijänoikeussuojan edellytyksenä on, että tuote ylittää niin sanottuun teostasoon, millä tarkoitetaan sitä, että tuotteen tulee olla muodoltaan itsenäinen ja omaperäinen. Teostasovaatimuksen katsotaan yleensä täyttyvän, jos kenenkään muun kuin tekijän ei voitaisi olettaa päätyvän samanlaiseen lopputulokseen, jos ryhtyisi itsenäisesti vastaavaan työhön. Tekijänoikeussuojan kannalta tuotteen kirjallisella tai taiteellisella tasolla ei ole merkitystä. Laissa ei ole annettu tarkkoja sääntöjä teostason arvioimiseksi. Ratkaisu tehdään harkinnan perusteella yksittäistapauksittain.

Tekijänoikeus on muodon suoja. Ideoita, aiheita, periaatteita tai tietoja ei sinänsä suojata, vaan muotoa jossa ne on ilmaistu. Suoja syntyy suoraan lain nojalla; rekisteröintiä tai muita toimenpiteitä ei edellytetä.

Lain valmistelutöissä todetaan taideteollisuuden tuotteista, että ehdotettu laki ei koskisi jokaista tuoteta, jota kansantajuisesti voidaan sanoa taiteelliseksi käyttöesineeksi. Taideteollisuuden tuote tulee osalliseksi tekijänoikeussuojasta edellyttäen, että sitä voidaan pitää taiteellisenä teoksena. Asian luonnosta johtuen olisivat itsenäisyyden ja omaperäisyyden vaatimukset tällöin asetettava verraten korkealle (komiteanmietintö 1953:5).

Oikeuskäytännössä korkein oikeus on ottanut kantaa käyttötaiteen tuotteiden tekijänoikeudelliseen suojaan esimerkiksi ratkaisuisaan KKO 1932 II 267 (Makuuhuoneen kalusto), KKO 1948 II 464 (Kattovalaisin), KKO 1975 II 25 (Buster), KKO 1976 II 48 (Koristevalaisin) ja KKO 1980 II 3 (Koru- ja solkimallit), joiden mukaan suojan saaminen on edellyttänyt korkeaa omaperäisyydestä. Ratkaisuisa KKO 1962 II 60 (Rannekoru) ja KKO 1971 II 4 (Ryijy) pidettiin rannekorua ja ryijyä tekijänoikeuslaissa tarkoitettuina teoksina.

Lain 10 §:n 1 momentissa säädetään kaksoissuojan mahdollisuudesta, jolloin tuote voi saada sekä tekijän- että mallioikeussuojaa. Sen estämättä, että teos on rekisteröity mallina, voi sen tekijällä olla siihen tekijänoikeus. Tekijänoikeussuojaa lähellä oleva mallioikeussuoja perustuu mallioikeuslakiin (221/71).

Lausuntopyynnön kohteena oleva T-tuoli koostuu kolmesta tangosta, joiden väliin ristikäistukien avulla muodostuu sekä istuin- että selkänojaosa. Avattuna tuoli on ylhäältä päin katsottuna kolmion mallinen. Tuolin tangot voidaan vetää suppuun esimerkiksi säilytystä varten, jolloin tuolista tulee noin metrin mittainen kolmen tangon nippu. Tuoli on väriltään musta-valkoinen siten, että tangot sekä istuin- ja selkänojaosa ovat valkoisia ja erityiset kiinnittimet sekä käsinjojanauha ovat mustat.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että lausuntopyynnön kohteena oleva T-tuoli on muodoltaan itsenäinen ja omaperäinen ja että se saa suojaa tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettuna teoksena.